

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
Факультет сценічного мистецтва
Кафедра режисури

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«РЕЖИСЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ У СУЧАСНОМУ ТЕАТРАЛЬНОМУ МИСТЕЦТВІ»

Галузь знань - 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність - 026 «Сценічне мистецтво»

Освітньо-професійна програма

«Режисура шоу та артпроектів»

Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

Харків, 2024

Силабус склав:

Сергій ГОРДЕЄВ, кандидат мистецтвознавства, професор,

Мова навчання – українська

Силабус затверджено на засіданні кафедри режисури

Протокол № 2 від 28 серпня 2024 р.

В.о. завідувача кафедри режисури Ольга ЛАЧКО

Зміни до силабусу затверджено на засіданні кафедри режисури

Протокол № 6 від 13 листопада 2024 р.

Завідувачка кафедри режисури Ольга ЛАЧКО

Силабус затверджено на засіданні ради факультету сценічного мистецтва ХДАК

Протокол № 1 від « 29 » серпня 2024 року

Голова ради факультету СМ Роман НАБОКОВ

Зміни до силабусу затверджено на засіданні ради факультету сценічного мистецтва ХДАК

Протокол № 4 від 28 листопада 2024 року

Голова ради факультету СМ Роман НАБОКОВ

1.ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

1.	Назва дисципліни	Режисерська діяльність у сучасному театральному мистецтві
2.	Викладач	 <p>Гордєєв Сергій Іванович https://ic.ac.kharkov.ua/navchannya/sm/r/gordiev.html</p>
3.	Контактні дані викладача (роб. тел., емейл)	serhii_hordieiev@xdak.ukr.education sergeygordeyev1402@gmail.com +380667316849
4.	Інформація про консультації / Дні занять	Графік консультацій є гнучким, за попередньою домовленістю зі здобувачем / Дні занять згідно з розкладом https://ic.ac.kharkov.ua/navchannya/rozklad/rozklad.html
5.	Логіка вивчення курсу	<p>Пререквізити: Навчальний курс «Режисерська діяльність у сучасному театральному мистецтві» є базовим курсом, що розпочинає підготовку здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 026 «Сценічне мистецтво», освітньо-професійної програми «Режисура шоу та артпроектів» та неперервно пов'язаний з іншими дисциплінами циклу – «Основи режисури та майстерності актора», «Історія театру» тощо з метою формування цілісності художньо-творчої особистості.</p> <p>Постреквізити: Знання отримані в процесі теоретичного вивчення курсу допоможуть опануванню подальших фахових дисциплін професійного спрямування.</p>

2. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Навчальна дисципліна «Режисерська діяльність у сучасному театральному мистецтві» є складовою фахової підготовки здобувачів освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 026 «Сценічне мистецтво», освітньо професійної програми «Режисура шоу та артпроектів», першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Зміст курсу «Режисерська діяльність у сучасному театральному мистецтві» висвітлює режисуру як максимально широку сферу, що обіймає майже всі види постановочної діяльності та її надбань.

3.МЕТА КУРСУ

Мета курсу – надати знання з теорії режисерської майстерності, історії виникнення режисури як професії, про загальні складові режисерської творчості, які ґрунтуються на загальних сценічних законах.

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК08. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 10. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

СК06. Здатність до оперування специфічною системою виразних засобів при створенні та виробництві сценічного твору.

СК12. Здатність передавати знання про сценічне мистецтво та практичний досвід фахівцям і нефахівцям.

СК16. Здатність враховувати етичні засади професійної діяльності.

5. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН02. Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері сценічного мистецтва.

ПРН09. Співвідносити мистецькі ідеї і твори із соціальним, культурним та історичним контекстом для глибшого їх розуміння. Володіти теоретичними знаннями і професійними практиками в режисурі, вміти надавати оцінку стратегічному розвитку творчого та навчального процесів.

ПРН10. Обирати оптимальні художньо-виразні та технічні засоби у відтворенні креативного задуму при реалізації сценічного твору (проекту). Використовувати фахові знання щодо здійснення самостійних режисерських постановок (концертів, свят, шоу-програм, артпроектів тощо) під час професійної діяльності.

ПРН11. Розуміти сценічне мистецтво як художній та соціокультурний феномен, знати специфічні відмінності художньої мови театру та перформативних мистецтв.

ПРН12. Організувати, планувати та провадити театральну-педагогічну діяльність.

ПРН13. Знати основні етапи (епохи, стилі, напрямки) у розвитку театру, літератури, образотворчого мистецтва, музики, кіно; основні факти про видатних особистостей у сфері мистецтва; класифікувати види та жанри сценічного мистецтва.

ПРН16. Визначати творчі можливості та перспективи особистого розвитку, здійснювати психологічну саморегуляцію.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Ознаки курсу	основна компонента
Формат курсу	денна / заочна форма навчання, 1 семестр
Обсяг курсу	кількість кредитів – 3.0
	загальна кількість годин – 90 год.
	аудиторні заняття – 30 /10 год. лекційні – 26 /4 год. семінарські – 4 / 6 год.
	самостійна робота здобувача – 60 /80 год.
Технічне і програмне забезпечення / обладнання	Переносна мультимедійна система, ноутбук, ПЗ - Firefox 130.0.1, Chrome 129.0.6668.70/71, Libre Office 24.8.2, OpenOffice 4.1.15, PDF XChange Viewer 10, 7-zip 23-01, Zoom

	<p>6.2.0 (не потребує ліцензування); проєктор мультимедійний, інтерактивна дошка.</p> <p>У разі організації освітнього процесу в форматі онлайн - Classroom, Meet у корпоративному освітньому сервісі Google Workspace for Education.</p>
Форми, види навчальних занять та методи навчання (відповідно до навчального плану)	<p>Форми: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи</p> <p>Види: лекції / семінарські заняття</p> <p>Методи: проблемний (проблемно-пошуковий) метод; вербальний метод; наочний метод, інтерактивні методи (діалог Сократа, PRES-формула)</p>
Поточний контроль	<p>виконання практичних завдань: опитування (усне та письмове); доповідь на семінарських заняттях;</p> <p>виконання завдань самостійної роботи: створення презентацій за визначеними темами.</p>
Підсумковий контроль	<p>Екзамен - 1 семестр</p>
Політика курсу*	<p>Умовами опанування навчальної дисципліни “Режисерська діяльність у сучасному театральному мистецтві” є:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● систематичне виконання усіх поставлених завдань; ● дотримання «Правил внутрішнього розпорядку для осіб, які здобувають вищу освіту в Харківській державній академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/pvr/pravila_s_20.pdf); ● дотримання академічної доброчесності (інформація щодо академічної доброчесності – сайт ХДАК – https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/acad_dobr/acad_dobr.html; «Кодекс академічної доброчесності Харківської державної академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/kodeks_ad/kodeks_ad.html); ● запобігання / протидія булінгу (цькуванню) – («Положення про політику запобігання і протидії булінгу (цькуванню) у ХДАК» https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pzpb22.pdf ● невідкладне вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до «Положення про політику і процедури вирішення конфліктних ситуацій в освітньому процесі в ХДАК» (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pvk2.pdf) ● визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здійснюється відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у ХДАК» https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pvrn_23.pdf

7. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем	лаб	інд	с.р.		л	сем	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1 семестр												
Розділ 1.												
Тема 1. Театр та режисер	8	2	-	-	-	6	8	0,25	-	-	-	7,75
Тема 2. Режисер читає п'єсу	8	2	-	-	-	6	8	0,25	-	-	-	7,75
Тема 3. Хронотоп режисерського мистецтва	10	4	-	-	-	6	10	0,25	-	-	-	9,75
Тема 4. Режисер та актор	10	2	2	-	-	6	10	0,25	2	-	-	7,75
Разом розділ 1	36	10	2	-	-	24	36	1	2	-	--	33
Розділ 2.												
Тема 5. Витоки теорії в мистецтві режисури.	10	4	-	-	-	6	10	0,25	-	-	-	9,75
Тема 6. Переживання та уявлення	8	2	-	-	-	6	8	0,25	-	-	-	7,75
Тема 7. Сценічна дія.	8	2	-	-	-	6	8	0,5	-	-	-	7,5
Разом розділ 2	26	8				18	26	1	-	-	-	25
Розділ 3.												
Тема 8. Мистецтво ігрової імпровізації	8	2	-	-	-	6	8	0,5	-	-	-	7,5
Тема 9. Перевтілення та відчуження.	8	2	-	-	-	6	8	0,5	-	-	--	7,5
Разом розділ 3	16	4	-	-	--	12	16	1	-	-	-	15
Розділ 4.												
Тема 10. Художній образ вистави	12	4	2	-	-	6	12	1	4	-	-	7
Разом розділ 4	12	4	2	-	-	6	12	1	4	-	-	7
Усього годин	90	26	4	-	-	60	90	8	6	-	-	76

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль:

- доповідь на семінарських заняттях - 10 балів (2 теми по 5 балів);
- усне/письмове опитування - 20 балів (10 тем по 2 бали);
- виконання завдань для самостійної роботи – 30 балів - (по /3 бали);

Підсумковий контроль:

Екзамен (тест) - до 40 балів.

Всього 100 балів

Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти:

Поточний контроль										Екзамен	Всього
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
5	5	5	10	5	5	5	5	5	10	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	Задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	Ненезадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ / ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

за даним курсом не передбачено

10. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА	Хід виконання роботи (питання, які будуть розглянуті на занятті)	Рекомендована література	Кількість балів, які може отримати здобувач
Тема 5. Витоки теорії в мистецтві режисури.	1. Значення творчості видатних режисерів в історії театру (складові спадщини, зв'язок етичних принципів з організаційними). 2. Відкриття таємниць акторської творчості та її закономірностей (пошуки законів «природного збудження творчості органічної природи з її підсвідомою сутністю).	2, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 17, 18	5
Тема 10. Художній образ вистави	1. Формування сценічного простору та переказання літературного просторового-часового середовища на мову сцени. 2. Задум постановника як передумова	3, 4, 5, 7, 10, 11, 12, 13, 16, 18	10

	<p>зародження пластичного образу вистави. Головні критерії створення сценічного образу як художньої єдності, надзавдання твору.</p> <p>3. Поняття художнього прийому. Стиль автора та жанр п'єси.</p> <p>4. Злиття двох атмосфер у сучасному театрі. «Повітря міста дії» і «повітря видовища».</p> <p>5. Технологічне завдання п'єси, «цифрові показники» та їх вплив на умовність оформлення. Умови театральної сцени.</p> <p>6. Умовне рішення простору як об'єктивний закон театральної творчості.</p> <p>7. Театральна музика як засіб сценічної виразності та обов'язкова складова художнього образу постанови.</p> <p>8. Формування єдиного художнього образу театральної вистави як єднання уяви режисерської просторово-часової сценічної середі, пластичного та музичного рішення.</p>		
Всього			15

11. ПИТАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

	Назва теми	Кількість балів
1.	Сформулювати основні завдання режисера у театральному мистецтві.	3
2.	Розкрити основні принципи режисерської діяльності під час першого читання п'єси	3
3.	Надати чітке тлумачення поняттю «хронотоп», навести приклади.	3
4.	Розкрити основні принципи взаємодії актора і режисера.	3
5.	Витоки теорії в мистецтві режисури	3
6.	Переживання та уявлення – зробити порівняльну характеристику	3
7.	Розкрити поняття - сценічна дія.	3
8.	Навести приклади ігрової імпровізації в мистецтві	3
9.	Перевтілення та відчуження - знайти відмінності	3
10.	Розкрити основні виразні засоби, на яких формується художній образ вистави.	3
Разом		30

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ТЕСТУВАННЯ

1. Закони системи психологічного театру та головні правила акторської гри.
2. Театр та режисер.
3. Розподіл ролей у виставі як джерело пошуків режисера в роботі з актором над сценічним образом.
4. «Фізична дія» і її значення для створення акторської партитури ролі.
5. Сценічний образ (визначення, характеристика його складових).
6. «Перевтілення» як головна умова створення сценічного образу.
7. Особливості акторської та режисерської творчості в «епічному театрі» Б. Брехта.
8. «Синтез театру» як умова створення вистави.
9. Три характеристики режисерського (театрального) часу.
10. «Метод фізичних дій».
11. Мистецтво ігрової імпровізації як умова акторської творчості.
12. Елементи системи психологічного театру та їх значення для розвитку акторського мистецтва.
13. Розкрити поняття «характер» і «характерність» сценічного образу.
14. Головні правила сценічної гри за законами системи акторського перевтілення.
15. Тлумачення режисерської творчості.
16. Режисер та актор.
17. «Переживання» та «уявлення» як різні підходи до створення сценічного образу.
18. Режисерський аналіз п'єси як метод репетиційної роботи в театрі.
19. «Зони мовчання» та їх значення в сценічному мистецтві актора.
20. Театральна етика та її значення для творчості актора і режисера.
21. Сучасність як смислова, світоглядна категорія режисерського мистецтва.
22. Закон одноразовості сценічного мистецтва і його сприйняття публікою.
23. Синтез правди і театральності у виставі як співвідношення безумовного часу і умовного (сценічного) простору.
24. Режисерське мистецтво (його зміст і основні складові).
25. Просторове рішення вистави як образне вираження теми та ідеї п'єси.
26. Хронотоп режисерського мистецтва. Взаємозв'язок часових і просторових співвідношень.
27. Театр та його структурні підрозділи, їх взаємозв'язок та взаємодія під час роботи режисера над виставою.
28. Режисерська творчість як інтерпретаторське мистецтво.
29. П'єса - основа майбутньої вистави.
30. Просторово - часова рівновага як умова побудови гармонійного, цілісного сценічного твору (вистави).
31. Режисер «читає п'єсу» (дійовий аналіз п'єси та ролі).
32. Режисер і репетиційний процес.
33. Теоретичне осмислення особливостей акторського та режисерського мистецтва в працях видатних майстрів українського та світового театру.
34. Особлива місія сценічного мистецтва.
35. Спектакль як тлумачення художнього задуму режисера.
36. Три характеристики режисерського (театрального) часу.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Обов'язкова

1. Барнич М. М. Майстерність актора: техніка "обману" : навч. посіб. з майстерності актора : (лекції та практичні заняття) / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Ін-т кіно і телебачення, Каф. журналістики, дикторів та ведучих телепрограм. 2-ге вид., випр. та допов. Київ : Ліра-К, 2016. 303 с.
2. Барнич М. М. Психотехніка актора. Майстер-клас : монографія / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Ф-т кіно і телебачення. Київ : Пінзель : Рябчий І. С., 2018. 197 с.
3. Біль Р. І. Виховання акторської харизми : метод. посіб. Вінниця : Нова книга, 2013. 232 с.
4. Брук П. Жодних секретів : думки про акторську майстерність і театр / пер. з англ. Львів : Львів: вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. 136 с.
5. Видатний митець ХХ століття: (до 120-річчя від дня народження Леся Курбаса): біобібліогр. інформ. посіб. / Упр. культури і туризму Харків. облдержадмін., Харків. ОУНБ; уклад.: Г. М. Єрофєєва та ін. Харків, 2007. 72 с.
6. Клековкін О. Ю. Режисерська система: горизонтальний аналіз: монографія. Київ, 2023. 368 с.
7. Ліпцин О. Ф. Режисура ігрового театру: метод. посіб. магістерської програми Метатеатр (перша сесія). Острог : Острозька академія, 2020. 66 с.
8. Ліпцин О. Ф. Акторська майстерність в ігровому театрі : метод. посіб. магістерської програми Метатеатр (перша сесія). Острог : Острозька академія, 2020. 82 с.
9. Хім'як В. А. Акторська майстерність та тренінг : навч.-метод. посіб. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. 96 с.

Допоміжна

10. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. / Т. Є Стиценко та ін. ; Харків. нац. ун-т радіоелектроніки. Харків : ХНУРЕ, 2018. 336 с.
11. Білан Т. О. Історія театру: навч. посіб. Дрогобич, 2015. 94 с.
12. Грицан А. В. Виховання режисера: психофізичний та інтелектуальний тренінг : навч. посіб. / Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, Ін-т мистецтв. 2-ге вид., переробл. і доп. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2009. 188 с.
13. Ігнатюк М. М., Сулятицький М. І. Свічадо зореслова : посіб.-хрестоматія зі сценічної мови для студентів вищих навч. закладів культури і мистецтв. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2011. 531 с.
14. Майстерність актора : програма навч. дисципліни / уклад. Вячеслава Антоновича Хім'як; Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2007. 48 с.
15. Мрига П. Н. Глумачний словник театральних термінів / Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2011. 240 с.
16. Основи сценічної майстерності : хрестоматія для студентів ВНЗ напряму підготовки "Дошкільна освіта" / Ніжин. держ. ун-т ім. Миколи Гоголя ; уклад.: С. І. Матвієнко, І. І. Тукач. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2013. 438 с.
17. Психологія мистецтва : метод. вказівки до самостійної роботи здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спец. «Сценічне мистецтво» освітньо-професійних програм «Театр. мистецтво» та «Акторське мистецтво» / уклад. : Г. В. Локарева, Л. С. Ванюга ; Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2021. 48 с.
18. Шаварський О. М. Як стати актором. Київ : Логос, 2011. 572 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури : сайт. URL: <http://lib-hdak.in.ua/>
2. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського : сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка : сайт. URL: <https://korolenko.kharkov.com/>